

Kvartetten

Språkrör för Finlands Svenska Manssångarförbund

Ledaren

På Förbundsåret 2018 återvaldes undertecknad till ordförande för FSM. Jag tackar för fortsatt förtroende och ser fram emot ett nytt innehållsrikt år och de intressanta möten som uppstår när likasinnade manskörssångare möts med musikaliska förtecken. Peter Floman (Borgå) fortsätter som förbundssekreterare, Tom Österlund (Pargas) som vice ordförande och Rabbe Johansson (Raseborg) som skattmästare. Övriga i styrelsen är Christian Lax (Helsingfors), Tomas Toivonen (Kristinestad), samt som nyinvald istället för avgående Fredrik Höglund, Johan Tonberg från Jakobstad. Välkommen med i styrelsen Johan!

Här nedanför finns några av de kommande evenemangen uppräknade. Jag hoppas att du kan delta i något eller flera av dem.

FSM Forum för ordförande och dirigenter kommer i år att arrangeras i Lappfjärd på Lappfjärdskolan den 17-18.11. Skolans välrenommerade musiklinje kommer att medverka i veckoslutets program.

Planerandet av firande av manskörssången 200 år, MK 200, i Finland inleds 2018. Jubileumsåret 2019 kommer det att arrangeras två konserter med hög profil den 14.5 i Helsingfors och den 7.5 i Åbo. Firandet baserar sig på att det är 200 år sedan Johann Joseph Pippingsköld startade en dubbelkvartett under namnet Sängsällskapet i Åbo. Projektet är ett samprojekt mellan FSM och SMKL, initierat av FSM. Som projektdragare fungerar Jan Salvén (Manifestum) och som konstnärlig ledare Matti Hyökki (SMKL).

Båge förbunden uppmanar sina medlemsskörer att kontakta sina broderkörare i den "andra språkgruppen" för att hålla konserter tillsammans.

För att underlätta inövandet av och samtidigt dokumentera stamrepertoaren har

styrelsen beslutit om att samtliga 74 mästarmärkessånger skall sjungas in på band. Inspelningen kommer att göras ännu under detta år i en musikstudio och sångerna skall framföras av förbundets körers egna sångkvartetter. Jag återkommer med besked om tidtabellen på vår Facebooksida så snart som möjligt.

Nästa gång ordnas mästarsångarveckoslutet i Helsingfors i januari 2019. Du som är intresserad att delta i veckoslutet skall gå in på förbundets hemsida www.manskor.fi. På sajten hittar du information om vilka regler som gäller och vilka sånger som är obligatoriska respektive frivilliga.

Förbundsstyrelsen beslöt på sitt senaste möte att förläna FSM's förnämsta utmärkelse, Hederstecknet, åt hedersmedlem Gilbert "Gibe" Appelgren. Gibe har förutom sitt långa värv inom FSM's styrelse, även suttit som ordförande i Stödet r.f de 15 senaste åren och innan det fem år som sekreterare.

Hederstecknet utdelades på förbundsåret den 14 april. FSM gratulerar till välförtjänt utmärkelse och riktar ett varmt och hjärtligt tack till Gibe för din gedigna insats för den finlandssvenska manssången.

Kom ihåg att FSM och Stödet r.f har ny webbadress. Logga in på www.manskor.fi.

Hasse Lillkull
förbundsordförande

Akademen är både dåtid,

Med ena foten i traditionen och den andra i framtiden. Så beskriver Akademiska Sångföreningens ordförande Alexander Zilliacus situationen för Finlands äldsta kör, som firade 180-årsjubileum i våras.

Om vi istället går ut med att vi har en musikalisk ambition, så kommer de som verkligen vill vara delaktiga i detta söka upp oss.

Alexander Zilliacus,
ordförande

Det är drygt en månad efter Akademens jubileum och en av de där härligt soliga majdagarna – de som lovar en varm sommar och alltid ljuger – när jag möter upp ordförande Alexander Zilliacus, tillsammans med hans vice Arthur Lindstedt för att diskutera den äldsta kören i Finland. Den äldsta kören som precis firat 180 år som kör. Kören som grundades av Fredrik Pacius och har dirigerats av storheter som Bengt Carlson, Nils-Eric Fougstedt och Erik Bergman. Ni vet, allt det där. Historia som både bär upp och tynger ner.

Vi slår oss ner på ett café i Sanomahuset i Helsingfors och våra diskussioner kretsar först kring det gångna jubileet, både kring konserten och den efterföljande banketten. Det gick bra, jubileet, både konserten och banketten. Publiken gillade och alla var nöjda.

Men efter tag flyter diskussionen in på, som så många manskördiskussioner i dag, manskörens identitet.

Som den äldsta manskören, och i och med det den äldsta kören, i vårt land är Akademiska Sångföreningen en traditionsbärare av rang. Samtidigt är det en aktiv studentkör med en hög ambitionsnivå. Det här sätter kören i en unik sits.

– Min föregångare Kasper Sundström brukar säga att det finns två Akademen. Det finns Akademen som institution, – med sina traditioner och en viss roll i Helsingfors studie- och kulturliv – och sen finns det Akademen som kör. Ibland kan dessa två identiteter dra i lite olika riktningar. Vid ett jubileum ska de här två förenas och det är inte alltid helt lätt, säger Zilliacus som suttit i föreningens styrelse i över sex år.

Dagens Akademen är Turunens

Sundströms uppdelning betyder att det traditionsbundna Akademen är helheten, hela historien i ett. Där måste alla som sjungit känna igen sig. Den aktiva kören är det som kören är just nu. Men frågan är vad som definierar den

nutida kören.

– Jag tycker att den nuvarande kören verkligen är Kari Turunens kör. Han har satt en stark prägel på vårt musicerande och skapat en samhörighet, säger Lindstedt, som är inne på sitt tredje år i styrelsen, men är nytillträdd viceordförande.

Turunen är en erkänt duktig dirigent, vilket också innebär att han ställer krav. Det ser både Lindstedt och Zilliacus som enbart positivt – även om de båda rakt av erkänner att de inte heller upplevt någon annan dirigent med kören.

– Det som märks väldigt bra är att den individuella sångarens krav på sig själv stiger konstant med Kari. Man vill själv utvecklas under honom, säger Lindstedt.

Möjligen kunde man tro att en viss kravnivå skulle skrämja bort potentiella sångare, men om något så har kören upplevt det motsatta.

– Det känns som att det är fler som söker in i kören som har en musikalisk bakgrund än tidigare. De verkar lockas av utmaningen och nivån vi håller, säger Zilliacus.

Det här är också något som gör att Akademen skiljer sig från mängden, och det blir i längden körens varumärke – musikalisk ambition.

– I dagens samhälle finns tusen

nutid och framtid

Stor kör. Över 60 sångare fanns i den aktiva kören under Akademens jubileumskonsert. ■ Foto: Niklas Nabb

saker du kan sätta din tid på. Om vi hade gått ut med att folk ska gå med i kören för att vi ordnar bra fester, så hittar folk samma koncept på många ställen. Ställen där de dessutom inte behöver ge mycket av sin tid till övning. Om vi istället går ut med att vi har en musikalisk ambition, så kommer de som verkligen vill vara delaktiga i detta att söka upp oss. Det betyder förstås inte att vi inte skulle ha bra fester – det har vi också, säger Zilliacus och skrattar.

Och så var det det här med benen i varsin tidsålder, då. Hur klangidealet för manskören förändras och utvecklas och därmed skapar en diskrepans mellan dået och nuet.

Den traditionella manskören är ett

manhaftigt, starkt fortissimo som lyfter taket som en storm, medan moderna manskörer gärna försöker förmedla samma känsla med hjälp av exakthet och en gemensam musikalitet.

– När jag lyssnar på gamla inspelningar av kören så är klangen helt annorlunda. Då var man inte rädd för individuella röster, och på sina ställen var det kanske lite spretigt. I dag är det viktigt att ingen får sticka ut – kören ska låta som ett instrument och inte flera röster.

Mansrollen förändrar manskören

Killarna funderar vidare och konstaterar att ändringen troligen har att göra med att mansidealet också ligger i förändring.

Bilden av hur en man ska vara börjar luckras upp, och också de mjuka och känsliga sidorna får lyftas fram.

Om man följer de outtalade tankegångarna till slut i den frågan betyder det också att vi som ett resultat kan se en helt ny manskörsmusik växa fram, lite som den moderna damkörsmusiken – en musik som baseras på känslor, rytmer och suggestiv stämning.

Men det är inget som enbart måste begränsas till den nya musiken.

– Vi får inte glömma manskörstraditionen heller, för där finns mycket bra. Det går också att tolka de gamla klassikerna på nya sätt, vilket vi också gärna gör, säger Zilliacus.

Något som den nya manskörens bild har fört med sig är också en

större medvetenhet kring mannens roll i samhället. Funderingar om vilken roll mannen har i och utanför kören.

– De här är mycket aktuella diskussioner för oss. På koristernas initiativ har vi tagit upp fenomenet med #metoo och #dammenbrister och vårt ansvar som män rörande vårt eget och andras beteende. Vi har också haft omfattande diskussioner med hela kören kring vår roll som traditionsbärare och hur vi lyckas med balansgången att bevara det gamla samtidigt som vi går i fronten för det nya. Där vi naturligtvis också diskuterar vad som är värt att bevara.

Zilliacus menar att lösningen till viss del är att motverka bilden av sig själv.

– I och med att vi kan ses som gammalmodiga och traditionsbundna så måste tyngdpunkten ligga på att prata om förnyelse. Om vi pratar 80 procent om förnyelse och 20 procent om tradition så kommer folk att uppfatta det som att vi pratar 50/50 om vardera, säger han.

Och i samma veva återvänder diskussionen till jubileumskonserter, med det lyrisk klingande namnet Stjärnenatten. För där handlade det just om att traditionen och framtiden skulle få samsas om utrymmet. Traditionen fick sin beskärda del efter pausen, där en nästan 200 man stark jubileumskör framförde sånger från Akademiens hela historia – utvalda av tidigare dirigenter, naturligtvis.

Det nyskrivna gick hem

Innan paus hade drygt 60 sångare i den aktiva kören med bravur framfört en hel del nyskriven musik. En del sånger hölls kvar från fjolårets multikonstnärliga projekt Fåglarna, medan en del musik var helt nyskriven för jubileet.

– Konsertens titelstycke Stjärnenatten av Matthew Whittall var ett mångsidigt och krävande stycke, men samtidigt inte svårt att sjunga. Det uppskattades stort inom kören, säger Lindstedt.

Tillbaka. Akademiens ordförande Alexander Zilliacus och vice ordförande Arthur Lindstedt framför musikhuset, där körens jubileumskonsert gick av stapeln. ■ Foto: Robin Sjöstrand

Han berättar att de övriga nyskrivna styckena Jag vill gå genom rågen av Lars Karlsson och Stopping by woods on a snowy evening av Mari Sainio smälte bra in i helheten och att kören gillade musiken också där.

– Karlsson har skrivit en hel del för

oss tidigare och det märks att han är van vid manskörsinstrumentet. Sainio är egentligen filmmusikkompositör, men skrev ett stycke för manskör och saxofon enkom för oss.

Dessutom sjöngs det relativt nya stycket At Teasdale's av den

finlandssvenska kompositören Cecilia Damström, som vann Linköpings Studentkörs internationella kompositionstävling med just det verket år 2016.

– En stor del av styckena i konserten kan man placera in under tematiken

växling – att återuppstå och att komma tillbaka. Det var kanske inte tänkt så när repertoaren planerades, men jag tycker att det är lämpligt just frö Akademen.

För det är ju där Akademen är. I en situation där man ständigt måste

återfödas, men ständigt vara en del av det som varit. Ena foten i traditionen och andra i framtiden. Såsom det anstår landets äldsta kör.

Robin Sjöstrand

Ny upplevelse. I Stockholm fick ÅSMA och MiAÅ för första gången öva med Trio BandArco.

Två körer med trio satte tangohelhet

Med en mångkonstnärlig dirigent är vägen till nytänkande kort, och det kan resultera i spännande lösningar gällande manskörsångens uttryck. ÅSMA:s dirigent Sam Fröjdö är konstnären bakom vårens projekt "It takes two to tango" som uruppfördes i Stockholm 27.4 och två dagar senare gavs i repris på Kåren i Åbo.

Det nytänkande var en konserthelhet där poesi, manskörsång och tangomusik kompletterade varandra i en helhet där mannen stod i centrum.

ÅSMA hade sällskap av projektkören Män i arbetsför ålder (MiAÅ) som också dirigeras av Fröjdö, och till stor del består av före detta sångare från Brahe Djäknar.

Med på scenen fanns också tangotrion Trio BandArco, som består av professionella musiker från Sverige, bland annat Pargasbördiga kontrabasisten Emma Nyberg, som till vardags huserar i Sveriges Radios symfoniorkester.

Utöver Nyberg består trion av Daniel Frankel på violin och Jens Lundberg på bandoneon, båda välrenommerade musiker.

Konserten bestod av dikter om mannen, skrivna av Fröjdö, som representerade flera sidor av den manliga naturen – bland annat mannen som urkraft, mannen som älskare, mannen i sorg och mannen som pappa – och dikterna efterföljdes av ett eller flera musikstycken som behandlade samma tema.

Under konserten användes också hela fem olika solister från körens led. Många av arrangemangen var Fröjdös egna, men också MiAÅ:s Andreas Söderholm fick vara med om premiärframförandet av sin version av Leonars Cohens "Hallelujah".

Samspelet mellan trio och kör(er) fungerade oftast så att trion spelade intro till de olika körstyckena, men utöver det hölls manskörsången och trio skilda.

Det gjordes två undantag för detta,

när bägge körerna framförde Sam Fröjdös version av "Uti vår hage" med tangokomp och när MiAÅ tillsammans med Trio BandArco gav Ulf Långbackas "Vid en flickas fönster" ett helt nytt liv. De här två numrena uppskattades stort av publiken och bevisade att argentisk-klingande tangomusik och manskör är ytterst förenliga under rätta omständigheter.

Bägge konserterna gästades av dryga hundratalet åskådare och det nytänkande konceptet togs väl emot. Dessutom var både många korister och tangotrion själva imponerade av hur bra samarbetet funkade och projektet gav mersmak gällande fler gränsöverskridande musikprojekt.

Robin Sjöstrand

Modernt MM firade 140 år av sång

Sällskapet MM, Muntra Musikanter, firade sin 140-åriga existens med en jubileumskonsert 24 mars i Finlandiahuset i Helsingfors. På programmet stod ny och gammal manskörsmusik och som pricken över i en visuell show av designern och skulptören Stefan Lindfors.

MM uruppförde två verk under konserten och framförde dessutom den färiske kompositören Sunleif Rasmussens verk Or Ymis holdi för första gången i Finland. MM beställde verket redan år 2016 och uruppförde stycket under Karlakórinns Fóstbræðurs 100-årsjubileum i Reykjavík 2016.

Uruppförandena denna gång var Cecilia Damströms Pauli Ord, till text av Oscar Rossi, samt den litauiske kompositören Vytautas Miškinis komposition Hand i hand.

Texten till Hand i hand är skriven av den finlandssvenske modernisten Henry Parland på 1920-talet. Henry Parland levde de sista åren av sitt korta liv i Litauen och MM besökte Litauen med anledning av Finlands 100-årsjubileum år 2017.

I samband med besöket träffade MM Miškinis och därmed blev det för många sammanträffanden för att kunna undvika en sångbeställning till den berömda

kompositören. När det i år dessutom är 110 år sedan Henry Parlands födsel var beställningen ett faktum.

MM uppmärksammade även Zacharias Topelius, som likaledes är en jubilar, i och med att det är 200 år sedan Topelius födsel i år. Verken med anknytning till Topelius var Vem är du?, en komposition av Andreas Lönnqvist till en dikt av Topelius, samt klassikern Under rönn och syrén, även den en dikt av Topelius.

MM gjorde tillbakablickar till sin historia bland annat med verket Sandels, skriven av Jean Sibelius som bidrag till en kompositionstävling anordnad av MM år 1898. Sibelius vann tävlingen. Kören ackompanjerades i stycket av pianisten Folke Gräsbeck.

En annan tillbakablick gjorde man med verket Kejsarhymnen till äminnelse av MM:s storhetsdagar i slutet av 1880-talet.

Då uppträdde MM flera gånger för det ryska tsarparet och den ryska

Kejsarhymnen stod ofta på programmet.

Modernare toner upplevde publiken i U2:s MLK och Leonard Cohens Hallelujah. Solist i dessa verk var körens egen Jonne Sandström.

Totalt 100 man stod i kören när jubileumskören angjorde scenen. Det var mäktigt värre i de avslutande manskörspärlorna Sjöfararen vid milan och Erik Bergmans Gammalt porslin.

Som en extra krydda på konserten hade kören anlitat den världsberömda konstnären Stefan Lindfors att visualisera en del av styckena.

Lindfors, tillsammans med sin assistent Mari Rosendahl, skapade konst i ögonblicket genom att med en oh-projektor, vatten, oljor och färgämnen skapa starka visuella bilder som förstärkte det musikaliska uttrycket.

Som en i publiken uttryckte det efteråt: "MM är inte bara Muntra Musikanter, ni är även Moderna Musikanter!".

Sam Simonsen

Foto: Cata Portin

Konstnär. Konstnären Stefan Lindfors skapade lajvbildkonst under konserten. ■ Foto: Cata Portin

Heder. Gilbert "Gibe" Appelgren får här motta Hederstecknet av förbundsordförande Hasse Lillkull.

Appelgren fick motta Hederstecknet

Gilbert "Gibe" Appelgren fick motta Finlands Manssångarförbunds förnämaste utmärkelse Hederstecknet under förbundsmötet den 14 april.

Appelgren har förutom sitt långa

engagemang inom FSM:s styrelse även fungerat som ordförande för Stödet de senaste 15 åren. Innan det satt han dessutom fem år som sekreterare i samma förening.

Johan Tonberg ny i FSM:s styrelse

Under förbundsmötet den 14 april var det som vanligt styrelseposter uppe för omröstning.

Under mötet omvaldes förbundsordförande Hasse Lillkull till en sjätte period som styrelsens förman.

Också Peter Floman och Tom Österlund omvaldes som sekreterare respektive vice ordförande för förbundet.

Däremot sker denna gång också en liten förnyring i styrelsen, då Johan Tonberg från Jakobstads Sångarbröder invaldes i styrelsen istället för avgående Fredrik Höglund och därmed ger lite ungt blod till styrelsen det kommande året.

De övriga styrelsemedlemmarna är Christian Lax, Tomas Toivonen och Rabbe Johansson.

Frihetsbröderna kastade sig in i Våryra

Helsingforsmanskören Frihetsbrödernas vårtermin kulminerade i konserten "Våryra" i Brages sal den 20 april, under ledning av dirigent Jan C. Westerlund.

En fulltalig publik fick avnjuta klassiska vårsånger och Bellman varvat med frejdiga arrangemang och smäktande barbershop-harmonier.

Frihetsbröderna gick på grönbete i mitten av maj efter att den 14 maj ha uppträtt på äldreboenden i Helsingfors.

Höstens verksamhet fokuserar på dels en satskonsert den 20 oktober med allehanda muntrationer och överraskningar på programmet, dels den traditionella julkonserten i Brändö kyrka, som i år ges den lördagen den 15 december..

Frihetsbröderna tar gärna emot nya medlemmar; kontakta per e-post: jan.westerlund@kolumbus.fi

Våryrade. Frihetsbröderna satsade under våren på en traditionell vårkonsert med inslag av barbershop. Nu söker de nya medlemmar.